

Kaupunginhallitus 14.12.2020 § 404

§ 404

Vuoden 2020 marraskuun kuukausiraportti

Valmistelijat / lisätiedot:
Ojavuo Pia

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Kaupunginjohtaja Mäkelä Jukka

Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi vuoden 2020 marraskuun kuukausiraportin.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

1. Vuoden 2020 marraskuun kuukausiraportti

Koronaepidemia syöksi maailmantalouden keväällä ennennäkemättömään syöksyyn, kun Covid-19-tautitilanne ja siitä seuranneet useat eri rajoitustoimet ympäri maailmaa seisauttivat palvelualojen kulutuskysynnän ja horjuttivat kansalaisten luottamusta sekä yleistä investointiympäristöä.

Kevään syöksyn jälkeen maailmatalous lähti elpymään nopeasti pohjakosketuksesta, mutta syksyllä edennyt koronapandemian toinen aalto erityisesti Euroopassa ja Yhdysvalloissa tulee hidastuttamaan elpymisen tahtia. Tautitilanne on vaikeutunut ja rajoitustoimia on jouduttu ottamaan käyttöön esimerkiksi monissa Euroopan maissa. Tämä tulee näkymään yksityisessä kulutuksessa, jonka esimerkiksi Euroopan komissio odottaa supistuvan EU:ssa yli 8 prosentilla kuluvana vuonna.

Muihin maihin verrattuna Suomen kansantalous toipuu koronavaikeuksista varsin hitaasti. Euroopan komission talousennusteen mukaan Suomen bruttokansantuote kasvaa vuonna 2021 vajaat kolme prosenttia. Kasvu on Euromaihin verrattuna kolmanneksi hitainta. Kasvun hitauteen vaikuttaa paitsi Suomen kansantalouden investointikysyntään painottuvan toimialarakenteen ohella myös se, että talouskasvun pudotus vuonna 2020 oli Suomessa maltillisempaa kuin monissa muissa maissa.

Epävarmuus epidemiatilanteen kehityksestä ja sen vaikutuksista talouskasvuun on kuitenkin yhä suurta kaikilla talousalueilla. Euroopan

komissio ennakoij, että koronapandemian rajoitustoimet näkyvät maiden kansantalouksien kehityksessä koko ennusteperiodin ajan. Rajoitustoimet ovat voimakkaimmillaan kuluvan vuoden viimeisellä vuosineljänneksellä. Sen jälkeen oletetaan, että niitä pystytään lieventämään vuosina 2021 ja 2022.

Kuntatalouden osalta poikkeuksellinen vuosi

Kuluva vuosi on ollut kuntien ja kuntayhtymien taloudessa hyvin poikkeuksellinen. Koronapandemia on aiheuttanut kuntataloudessa vuoden mittaan niin toiminnallisia haasteita kuin myös suuria muutoksia talousennusteisiin. Keväällä 2020 epätietoisuus niin kansantalouden kehityksestä kuin myös koronan kuntatalousvaikutuksista oli suurta, talousennusteet olivat voimakkaan alasuuntaisia.

Loppuvuodesta tarkastellen koronan talousvaikutukset ovat toteutuneet kuluvana vuonna odotettua maltillisempina. Verotulot eivät ole pudonneet niin kuin koronakeväänä vielä odotettiin, ja kulutkin ovat kasvaneet vain maltillisesti. Tilanteet kuitenkin muuttuvat nopeasti. Kuntatalous vahvistuu yhä loppuvuoden aikana ja kuntatalouden tunnusluvut paranevat selvästi vuoden 2019 heikoista lukemista.

Väestönkasvu hidastunut, työttömyys edelleen korkealla

Espoon väestö oli lokakuun lopussa ennakkotietojen mukaan 292 100 asukasta. Väestö kasvoi tammi-lokakuun aikana 2 350 asukkaalla, mikä on 3 200 asukasta vähemmän kuin edellisvuonna vastaavana ajankohtana.

Lokakuussa työttömiä oli yli 1,6 kertaa enemmän kuin vuosi sitten. Viikolla 47 työttömiä 16 906, joista lomautettuja 3548, työttömyysaste 11,5 %. Viimeisimmän virallisen TEM tilaston mukaan lokakuussa työttömyysaste oli 11,7, vuotta aikaisemmin 7,1.

Verotulot toteutuvat talousarvion mukaisesti, valtionosuudet ylittyvät yli 100 milj. eurolla.

Kunnallisverojen arvioitua suurempi kasvu johtuu pitkälti veronperintämenettelyistä, eli vuoden 2019 mittavasta vaikutuksesta verotuloihin 2020. Verovuoden 2019 veronpalautusten vähentyminen ja toisaalta jäännösverojen kasvu verrattuna vuotta aiempaan nostavat kuntien tämän vuoden tuloverotilityksiä noin 350 milj. Tästä noin 70 milj. eur konkretisoituu vielä joulukuun tilityksissä. Valtion ja kuntien jako-osuutta tuloverosta on korotettu kuntien hyväksi yli 150 milj. eurolla osinkotulojen romahtamisen takia. Kuntien välisiä tilityksiä on oikaistu ja lisäksi luovutusvoittojen ehtiminen mukaan vuoden 2020 tilityksiin kasvattaa kertymää. Kunnallisveroja arvioidaan kertyvän reilu 1 330 milj. euroa, kasvua 4,5 % edelliseen vuoteen. Vuoden 2020 palkkasumma on kuitenkin kasvanut vain 1,6 %.

Yhteisöveron jako-osuuden 10 prosenttiyksikön korotus on lisännyt voimakkaasti kuntien yhteisöverotuloja. Yhteisöveroa arvioidaan kertyvän 134 milj. euroa, kasvua 3,8 prosenttia. Yhteisöjen vuonna 2020 maksamat yhteisöverojen ennakoita on marraskuun loppuun mennessä tilitetty -14 prosenttia vähemmän kuin viime vuonna vastaavaan aikaan.

Kiinteistöverotus toimitetaan vuodesta 2020 alkaen yhteisöjen osalta niiden kotikunnassa, kun aiemmin maksuunpano on tehty kiinteistön sijaintikunnan mukaan. Tämä on viivästyttänyt useiden yritysten kiinteistöveron valmistumista ja siten noin 10 prosenttia kiinteistöveroista erääntyä maksettavaksi vasta 2021 puolella. Kiinteistöveroa arvioidaan tilitettävän 111 milj. euroa, noin 12 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa oletettiin.

Valtio on vuoden 2020 lisätalousarviossa kasvattanut mittavasti **valtionosuuksia** vuodelle 2020 koronapandemian vaikutusten kompensoimiseksi. Valtio on tukenut myös suoraan erikoissairaanhoidoa, joukkoliikennettä ja mm. opetusta. Peruspalvelujen valtionosuutta on korotettu 1,17 miljardilla eurolla. Tästä Espoon osuus on noin 93 milj. euroa. Valtionosuuspäätöksen mukaisesti Espoon peruspalvelujen valtionosuus oli 23,6 milj. euroa ja veroperustemenetysten kompensatiot 78,2 milj. euroa. Peruspalvelujen valtionosuutta tilitetään Espoolle 116,8 milj. euroa ja veroperustemuutosten kompensatiota 85,8 milj. euroa, yhteensä 202 milj. euroa. Valtionosuudet ylittävät talousarvion 105 milj. eurolla. Vuodelle 2021 myönnettyt valtion kompensatiot ovat huomattavasti pienemmät.

Verorahoitusta yhteensä arvioidaan kertyvän 1 778 milj. euroa, 12,5 prosenttia enemmän kuin 2019.

Nettotoimintamenot ylittävät alkuperäisen talousarvion.

Vuoden 2020 3. osavuositarkastuksen yhteydessä tehtiin lukuisia määrärahamuutoksia mm. alla esitettyihin kohteisiin. Kokonaisuutena toimintatulojen ja menojen **arvioidaan toteutuvan muutetun talousarvion puitteissa**, mutta vertailut tehdään alkuperäiseen talousarvioon.

Ulkoisia toimintatuottoja on kertynyt tammi-marraskuussa 368 milj. euroa, niitä ennustetaan kertyvän 399 milj. euroa alkuperäisen talousarvion tasolla, vaikka palvelumaksutuotot ovat vähentyneet terveyspalveluissa, varhaiskasvatuksessa, kulttuuri ja liikuntapuolella. Valtiolta saadut korona-avustukset nostavat tuloja ja maanmyyntituotot ylittävät talousarvion.

Ulkoisia toimintamenoja on kertynyt 1 703 milj. euroa, kasvua on maltilliset 1,6 % mm. koulujen, liikuntatilojen ym. sulkemisen takia. Ulkoisien toimintamenojen ennustetaan ylittävän talousarvion noin 30 milj. eurolla.

Sivistystoimessa määrärahan arvioidaan alittuvan noin 13,7 milj. euroa, myös ict-kustannuksia on kaupungissa sopeutettu 7 milj. euroa. Sosiaali- ja terveystoimen koronanäytteenotosta, koronaneuvonnasta ja tartuntajäljityksestä on arvioitu koituvan 17,1 milj. euron menoilytykset, lasten sijaishuollon ja aikuisten tuetussa asumisessa ylitystä noin 5 milj. euroa ja vanhuspalveluissa 2 milj. euroa. Työmarkkinatuen kuntaosuuden arvioidaan ylittävän 6,8 milj. eurolla ja joukkoliikenteen menot ovat kasvaneet alkuperäisestä talousarviosta kuntaosuuden kasvun vuoksi. Tilapalvelujen suunnittelu ja purkukustannukset ylittävät talousarvion noin 3,5 milj. eurolla.

Kaupungin tulosennuste huomattavasti talousarviota parempi

Kevään ennusteista poiketen verotulot toteutuvat talousarvion mukaisesti, vaikka syynä onkin pääasiassa vuoden 2019 verotus. Valtion kompensatit ylittävät huomattavasti koronan aiheuttamat toimintamenojen kasvut, kuten kaikilla muillakin kunnilla. Vuosikatteen arvioidaan toteutuvan 247 milj. euron tasolla. Marraskuun tilanteessa tulosenusteeksi arvioidaan +75 milj. euroa, joka on 69 milj. euroa parempi kuin alkuperäisessä talousarviossa.

Investointeja on tammi -marraskuussa toteutunut lähes 312 milj. euroa. Koronaepidemiolla ei ole ollut vaikutusta investointien toteuttamiseen. Investointeja arvioidaan toteutuvan bruttona 400 ja nettona 325 milj. eurolla.

Talousarviossa on budjetoitu 285 milj. euroa lainannostovaltuutta, joka on nostettu täysimääräisesti.

Päätöshistoria